

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2008-2009
Semestrul VI

PROGRAMA ANALITICĂ

I. Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei: Regimuri politice comparate în perioada postbelică.

Codul: SER 1201

Numărul de credite: 6

Locul de desfășurare: Facultatea de Istorie și Filosofie

Programarea în orar a activităților: conform orar

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: CONF.DR. VIRGILIU ȚĂRĂU

Informații de contact: vtarau@yahoo.com , virgiliut@gmail.com; 0264/598456

Ore de audiență: luni: orele 12-14

III. Descrierea disciplinei:

Disciplina specială își propune să aprofundeze într-o manieră comparativă și interdisciplinară, evoluția regimurilor politice din lume după cel de-al Doilea Război Mondial. Într-un atare context, fiind păstrată la nivel analitic dimensiunea istorică, diacronică și tematică, respectiv focalizarea geografică, cursul își propune familiarizarea studenților cu maniera comparativă de a studia regimurile politice. Construcția cursului are în vedere inovațiile metodologice dezvoltate în câmpul științelor sociale în legătură cu studierea politicii, variabilele consacrate cu precădere în științele politice și în sociologie, asumând metodologic o consistentă perspectivă comparativă. Astfel studenții își vor putea însuși cunoștințele fundamentale referitoare la principalele instituții politice contemporane; evoluția și diversificarea regimurilor politice în perioada postbelică; tipuri și variante de sisteme politice contemporane. Operaționalizarea în analiza regimurilor politice a variabilelor sistemice și calitative, în forma unor concepte precum: cultură civică, cultura organizațională, sisteme electorale, constituționalism, partide politice, ideologie, pretorianism, sultanism, dictatură, autoritarism, democrație și autocrație. Toate acestea vor fi realizate prin prezentarea unor teme teoretice, respectiv a unor studii de caz dimensionate regional și diacronic (Europa occidentală și estică, America Latină, Asia, Africa și Orientul Apropiat).

Metode utilizate: prelegeri interactive; conversație euristică; studii de caz; prezentări powerpoint.

IV. Bibliografie obligatorie.

1. Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*, Alfa, București, 2001.
2. Tony Judt, *Postwar. A History of Europe since 1945*, The Penguin Press, New York, 2005.
3. Daniel Chirot, *Modern Tyrants. The Power and Prevalence of Evil in Our Age*, Washington, 1990.
4. J. Duignann, G. Dorffman, *Politics in Western Europe*, London, 1990.
5. Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare*, Polirom, Iași, 1999.
6. Robert A. Dahl, *Poliarhiile. Participare și opoziție*, Iași, 2000.
7. Arendt Lijphart, *Modele ale Democrației ...*, Iași, 2000

8. Robert E. Goodin, Hans-Dieter Klingemann, coordonatori, *Manual de Știință Politică*, Polirom, 2005.

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei.

Calculator personal și videoproiector, hărți, culegeri de documente. Caiet de seminar în care vor fi prezentate principalele studii solicitate în bibliografie.

VI. Planificarea/Calendarul întâlnirilor și a verificărilor examinărilor intermediare.

1. Introducere în studiul regimurilor politice contemporane.

Cuvinte cheie: regim politic, sistem politic, partide politice și ideologii contemporane; analiza istorică a regimurilor versus analiza comparativă a sistemelor politice în științele sociale; periodizarea epocii postbelice; diferențieri regionale, perspective geopolitice și geostrategice (este-vest, nord-sud).

Bibliografie: Robert E. Goodin, Hans-Dieter Klingemann, coordonatori, *Manual de Știință Politică*, pp. 98-119; Tony Judt, *Postwar. A History of Europe since 1945*, pp.1-128; Arendt Lijphart, *Modele ale Democrației...*, Iași, 2000, capitolul introductiv. Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*, cap.introductiv.

2. Metoda comparativă a studierii tipurilor de regimuri politice.

Cuvinte cheie: teoria comparatistă, comparatism vechi și nou, instituțiile, mecanismele și principiile ideologice ale democrației și autocratismului.

Bibliografie: Robert E. Goodin, Hans-Dieter Klingemann, coordonatori, *Manual de Știință Politică*, pp. 279-346; Atul Kohli, Peter Evans, Peter J. Katzenstein, Adam Przeworski, Susane Hoerber Rudolph, James C. Scott and Theda Skocpol, "The Role of Theory In Comparative Politics:A Symposium", *World Politics*, 48.1 (1996), pp. 1-49; Norberto Bobbio, *Democracy and Dictatorship. The Nature and Limits of State Power*, Univ. of Minnesota Press, Minneapolis, 1989.

3. Schimbare, stabilitate și tranziție în regimurile politice postbelice.

Cuvinte cheie: schimbare politică (revoluție, lovitură de stat, tranziție pașnică/negociată); stabilitate, instituționalizare, consolidare, modele teoretice de analiză a tranzițiilor.

Bibliografie: Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare*, pp. 1-11, 32-59, 72-92, 140-166; idem, *The Third Wave. Democratization in the Late Twentieth Century*. pp. 3-5, 13-26, 34-108, 280-316; Mark J. Gasiorowski, "Economic crisis and political regime change: an event history analysis", *American Political Science Review*; 12/1/1995; Arendt Lijphart, *Modele ale Democrației...*, Iași, 2000; Linz, Juan J and Alfred Stepan. *Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe*. pp. 87-115.

4. Fundamentele teoretice ale democrației. De la tradiția clasică la abordările moderne.

Constituționalism, liberalism și sistem politic pluralist în Europa occidentală după cel de al Doilea Război Mondial.

Cuvinte cheie: dezvoltarea istorică a teoriei și sistemelor democratice, interes public, pluralism, poliarhie, consociaționism.

Bibliografie: David Collier and Robert Adcock, "DEMOCRACY AND DICHOTOMIES:A Pragmatic Approach to Choices about Concepts", *Annual Review of Political Science*, June 1999,

Vol. 2, pp. 537-565; Norberto Bobbio, *Democracy and Dictatorship. The Nature and Limits of State Power...*, Robert A. Dahl, *Poliarhiile. Participare și opoziție*, Iași, 2000; Arendt Lijphart, *Modele ale Democrației*.

5. Originile și evoluția regimurilor autocratice. Principalele tipuri și caracteristicile acestora. Cuvinte cheie: varietăți și tipuri de autocrații: de la tiranie, dictatură și absolutism la formele moderne și contemporane: totalitarism, autoritarism, dictatură, sultanism, etc..

Bibliografie: Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...passim*; H. E. Chebabi, Juan J. Linz, eds., *Sultanistic Regimes*, JHU Press, 1998, pp. 3-48; Andrew Arato, "Good-bye to Dictatorships?(democracies on the rise push dictators out)", *Social research*, Winter, 2000; Idem, "Dictatorship before and after totalitarianism", *Social research*, Winter, 2002; Norberto Bobbio, *Democracy and Dictatorship. The Nature and Limits of State Power..*(partea dedicată dictaturilor clasice); Juan J. Linz, *Totalitarian and Authoritarian Regimes*, Lynne Rienner Publishers, 2000, pp. 3-273.

6. Regimurile politice din Estul Europei în perioada postbelică. Cuvinte cheie: socialism, comunism, marxism, leninism, revoluție socialistă, dictatura proletariatului, democrație populară, sovietizare, stăleiere, domesticism, epurări, dogmatism, stalinism, jdanovism, titoism, dezgheț, hrușciovism, revizionism, destalinizare, conflict ideologic.

Bibliografie: Brzezinski, Zbigniew, *The Soviet Bloc. Unity and Conflict*, Cambridge Massachusetts, 1971, Crampton, R.J., *Europa Răsăriteană în secolul al XX-lea...și după*, Ed. Curtea Veche, București, 2002; Hélène Carrère d'Encausse, *Big Brother. The Soviet Union and the Soviet Europe*, New York, London, 1987, Fowkes, Ben, *The Rise and Fall of Communism in Eastern Europe*, London, 1995.

7. Democrația vest europeană contemporană: studii de caz: parlamentarisme clasice (Franța și Marea Britanie), noi democrații (Italia și Germania), modelul scandinav, tranziții târzii la democrație (Spania și Portugalia) în perioada postbelică. Bibliografia specială va fi precizată cu prilejul celui de al doilea seminar pentru fiecare studiu de caz. Literatură generală: Arendt Lijphart, *Modele ale Democrației...*, Iași, 2000, J. Duignann, G. Dorffman, *Politics in Western Europe*, London, 1990, Tony Judt, *Postwar. A History of Europe since 1945*, Daniel Chirot, *Modern Tyrants. The Power and Prevalence of Evil in Our Age...*

8. Regimuri politice în America Latină. Tipuri și trăsături generale. Cuvinte cheie: modelul import-export de dezvoltare economică, patronaj, pretorianism, instabilitate politică, criză economică și faliment politic. Michael J. Larosa, German R. Meija, *An ATLAS and SURVEY of LATIN AMERICAN HISTORY*, London, New York, M.E. Sharpe, 2007, pp. 5-183; Martin C. Needler, "Political Development and Socioeconomic Development: The Case of Latin America", *The American Political Science Review*, vol. 62, no. 3, 1968, pp. 889-897; Scott Mainwaring, Daniel Brinks, and Aníbal Pérez-Liñán, "Classifying Political Regimes in Latin America, 1945–1999", *Studies in Comparative International Development*, Spring 2001, Vol. 36, No. 1, pp. 37–65; Karen L. Remmer, "The Political Impact of Economic Crisis in Latin America in the 1980s", *The American Political Science Review*, vol. 85, no. 3, 1991, pp. 777-800.

9. Studii de caz: Argentina, Venezuela, Uruguay, Chile și Cuba în perioada postbelică. Bibliografia specială va fi precizată cu prilejul celui de al doilea seminar pentru fiecare studiu de caz. Literatură generală: Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*; Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...*, H. E. Chebabi, Juan J. Linz, eds., *Sultanistic Regimes...*

10. Orientul Apropiat și regimurile politice din statele musulmane. Cuvinte cheie: islam, Coran, jihad, lege musulmană, state eșuate, lume arabă vs. lume musulmană. Bibliografie: Oliver Leaman, Kecia Ali, *Islam. The Key Concepts*, Routhledge, pp. 1-174; Peter R. Demant, *Islam vs. Islamism. The Dilema of Muslim World*, Praeger, London, pp. 3-81, 89-126; George Lenczowski, "Radical Regimes in Egypt, Syria and Iraq: Some Comparative Observations on Ideologies and Practices", *The Journal of Politics*, vol. 28, no.1, 1966, pp. 29-56; Ian S. Lustick, "The Absence of Middle Eastern Great Powers: Political "Backwardness" in Historical perspective", *International Organization*, vol.51, no.4, 1997, pp. 653-683.

11. Fundamentele politico-religioase ale statelor arabe. Studii de caz: Irak, Egipt, Iran, Arabia Saudită. Bibliografia specială va fi precizată cu prilejul celui de al doilea seminar pentru fiecare studiu de caz. Literatură generală: Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*; Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...*, H. E. Chebabi, Juan J. Linz, eds., *Sultanistic Regimes...*. Burhan, Ghalioun, "The Persistence of Arab Authoritarianism", *Journal of Democracy*, vol. 15, no. 4, 2004.

12. Trăsături generale ale regimurilor politice din Asia după cel de al Doilea Război Mondial. Bibliografie: Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*; Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...* Dan Slater, "The Architecture of Authoritarianism. Southeast Asia and the Regeneration of Democratization Theory", *Taiwan Journal of Democracy*, Vol. 2, No. 2, pp. 1-22.

13. Decolonizarea și construcția regimurilor politice contemporane în Africa. Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*; Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...*, Nathan Jensen, Leonard Wantchekon "Resource Wealth and Political Regimes in Africa" Nathan Jensen, *Comparative Political Studies*, Vol. 37, No. 7, pp. 816-841, 2004. Thomas Brambor, William Roberts Clark, Matt Golder, "Are African party systems different?", *Electoral Studies*, xx, 2006, pp. 1-9

14. Studiu de caz: Maroc, Libia, Nigeria și Africa de Sud. Bibliografia specială va fi precizată cu prilejul celui de al doilea seminar pentru fiecare studiu de caz. Literatură generală: Peter Calvocoressi, *Politica mondială după 1945*; Samuel P. Huntington, *Ordinea Politică a societăților în schimbare...*, H. E. Chebabi, Juan J. Linz, eds., *Sultanistic Regimes...*

VII. Modul de evaluare: examinare scrisă: 60%, 2 referate 30%, 10 % din oficiu. Referatele vor fi întocmite respectând toate criteriile scrisului academic, având o întindere minimă de 6 pagini, note infrapaginale, bibliografie, etc.

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale.

Prezența la cursuri este facultativă, cu precizarea că bibliografia obligatorie și cea recomandată în tematica acestuia trebuie parcursă și de către cei care nu participă la cursuri. Prezența la seminarii este obligatorie. Frecvența minimă pentru acceptarea la examinarea scrisă este de 75% din orele de seminar. Plagiatul este interzis și se pedepsește în acord cu reglementările prezente în Carta UBB. Orice încercare de fraudă la examen sau la verificările pe parcurs duce la aplicarea reglementărilor din contractul de studii și Carta UBB.